

SANJA DELAČ FABRIS*, ALICA ROSIĆ-JAKUPOVIĆ**

Procjena rizika ugroženosti spolne viktimizacije djece na temelju analize stanja sigurnosti turističkih objekata

Sažetak

U radu se procjenjuje rizik ugroženosti spolne viktimizacije djece analizom stanja sigurnosti turističkih objekata dobivene na temelju operativno-preventivnog rada policijskih službenika Odjela prevencije na području Policijske uprave istarske tijekom turističke sezone. Na temelju provedenih preventivnih aktivnosti u turističkoj sezoni te uočavanja trenutnog stanja i kvalitete poduzimanja sveukupnih mjera zaštite i štice turista turističkih objekata utvrđene su, a potom i analizirane opasnosti i rizici od počinjenja kaznenih djela na štetu djece. Upravo je jedan od preduvjeta za pravilno i uspješno planiranje i ostvarivanje mjera pravilna i konkretna procjena različitih izvora i oblika ugroženosti (Perić, 1987).

Pregledom relevantne literature, praćenjem stanja i pojavnih oblika kaznenih djela, neposrednim obilaskom i vizualnim pregledom objekata, zatim razgovorima s odgovornima i osobama zaduženim za osiguranje turističkih objekata prikupljeni su podaci koji su upotrijebljeni za izradu SWOT analize stanja u objektima, čiji će rezultati pridonijeti poduzimanju mjera zaštite i usklađivanju preventivnih mjera i aktivnosti koje poduzima policija.

Slijedom navedenog, ovaj rad donosi preporuke za turističke kuće te smjernice za rad policijskih službenika. Preporuke turističkim kućama temelje se na povećanju preventivne aktivnosti, provedbi ciljanih edukacija i poticanja samozaštitnog ponašanja među gostima, kao i poticanja komunikacije s policijom te, naposljetku, za provedbu prikupljanja operativnih informacija koje bi pridonijele rješavanju kaznenih djela. Preporuke za rad policijskih službenika odnose se na specifičnu problematiku ugroženosti djece u turističkim objektima, preventivni rad i postupanje u slučajevima počinjenja kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

Ključne riječi: *preventivne aktivnosti, kaznena djela na štetu djece, turistički objekti, sigurnost, mjere zaštite, SWOT.*

* Sanja Delač Fabris, spec. crim, policijska službenica za nadzor i planiranje za prevenciju, Policijska uprava istarska.

** Alica Rosić-Jakupović, voditeljica odjela prevencije, Policijska uprava istarska.

1. UVOD

Sigurnost građana, ali i brojnih stranih turista te posebno najosjetljivijih skupina djece tijekom turističke sezone svakako je jedna od najvažnijih zadaća ne samo hrvatske policije nego i svih institucija važnih za sigurnost turizma. Percepcija građana da postoji učinkovit nadzor kriminala snažan je pokazatelj povjerenja javnosti u policiju, a samim time povećava se i subjektivan osjećaj sigurnosti (Borovec, 2013). Jedan od najvažnijih ciljeva prevencije – zaštita djece ogledava se na temelju preventivnih projekata i aktivnosti s ciljanim skupinama, edukacijama i senzibiliziranjem okoline o kaznenim djelima na štetu djece, odnosno kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece iz glave XVII. Kaznenog zakona, s naglaskom na važnost prijavljivanja svakog saznanja o postojanju kažnjivih radnji.

Prema Globalnoj studiji o seksualnom iskorištavanju djece u putovanjima i turizmu (Global study on sexual exploitation of children in travel and tourism, 2016), turizam je postao jedna od najvećih i najbrže rastućih industrija u regiji i diljem svijeta, čime se povećala ranjivost djece, evidentirani su i dječaci kao ranjive žrtve seksualne eksploatacije, a problematika je postala vidljivija – novi turistički proizvodi i usluge pojavili su se i u Europi, a profili počinitelja postali su kompleksniji. Kada govorimo o počiniteljima seksualnog iskorištavanja djece na putovanjima, prema istoj studiji, putujući počinitelji daleko su od svog doma i socijalnih, moralnih i kulturnih ograničenja koje njihovo ponašanje može činiti regulirano umjerenim ili prigušiti njihovu sklonost seksualnom iskorištavanju djece – mogu biti anonimni, nitko ne zna tko su i nikada više neće vidjeti svoje žrtve³.

Brošura organizacije Australian Aid i World Vision „Keeping Children Safe from Abuse in Tourism“ UN-a za svjetski turizam predviđa da će se rast međunarodnog dolaska turista povećati za 43 milijuna po godini te dosegnuti 1,8 milijardi međunarodnih turista do 2030., čime će se povećati ranjivost djece u smislu seksualnog iskorištavanja, zlostavljanja i eksploatacije⁴.

Prema istraživanju Bagarić (2019), „Značaj percepcije osobne sigurnosti u turističkoj destinaciji s aspekta mladih turista“ po elementima rizika u kriterijima unutarnje političke napetosti ili sukoba, migrantske krize, izbijanja sukoba, društvenih i političkih nemira te opasnosti od terorističkog napada, Hrvatska je u odnosu na Tursku, Grčku, Francusku, Njemačku, Španjolsku, Italiju i BiH ocijenjena kao zemlja s najmanjim rizikom. Sukladno s navedenim, Hrvatska je percipirana kao sigurna destinacija, čime je uloga policijskih službenika, ali i drugih dionika u sigurnosti turističke destinacije tim veća.

Sigurnost danas ima nikada veću važnost za turističku destinaciju i esencijalni je dio turističkog proizvoda, zaključak je diplomskog rada (Penić, 2017) na temu Sigurnosti kao presudnog čimbenika u suvremenom turizmu, pri čemu ispitanici iz istog istraživanja najveću opasnost vide u terorizmu, potom opasnosti od kriminala, zaraze nekom bolesti te opasnosti od prirodne katastrofe.

---

³ <https://ecpat.org/wp-content/uploads/2021/08/Global-Report-Offenders-on-the-Move.pdf>.

⁴ https://www.wvi.org/sites/default/files/ENGLISH_Tourism%20Toolkit.pdf.

Procjenom rizika spolnog iskorištavanja djece za pornografiju na temelju analize stanja sigurnosti turističkih objekata (17 naturističkih kampova u Hrvatskoj⁵) u pogledu učestalosti kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, razvidna je pojavnost kaznenog djela Iskorištavanje djece za pornografiju iz članka 163. Kaznenog zakona Republike Hrvatske. Žrtve tih kaznenih djela strani su državljani, što je također karakteristično za počinitelje. Shodno tome, Odjel prevencije PU istarske prethodnih je godina u sklopu pripreme za turističku sezonu raznim edukacijama (najčešće putem sustava turističkih zajednica koje su organizirane po modelu destinacijskog menadžmenta kao lokalne zajednice koje se osnivaju za područje jedne ili više jedinica lokalne samouprave⁶) koje su uključivale imovinski kriminalitet i terorističke ugroze održavao i edukaciju svih turističkih djelatnika o pojavnim oblicima kaznenih djela na štetu djece. Važnost edukacije turističkih djelatnika temelji se na činjenici da je vrlo zahtjevno educirati goste objekata, uglavnom strane državljane, pri čemu je potrebno biti obziran u pružanju savjeta o sigurnosti kako ih se ne bi zabrinulo i izazvalo osjećaj nesigurnosti, pri čemu svako savjetovanje treba biti diskretno i nenametljivo. Kontinuiranim pristupom policije na temelju rada okrenutog zajednici kako bi se steklo povjerenje u rad policije i institucija, lakše je provesti navedene aktivnosti (Faber i Cajner Mraović, 2003).

Analizom stanja sigurnosti od 2017. do 2021. na području PU istarske te evidentnim rastom prijavljenih kaznenih djela iz čl. 163. Iskorištavanje djece za pornografiju u turističkim objektima, postavlja se pitanje je li prijavljivanje sve većeg broja slučajeva rezultat rada na terenu, prepoznavanja i uočavanja protupravnih radnji ili osvještavanja cjelokupne javnosti o pojavnosti kažnjivih radnji te načina počinjenja kaznenih djela na štetu djece.

Daljnjom analizom cilj je bio utvrditi izvore ugroženosti turističkih objekata, odnosno naturističkih kampova gdje su zbog prirode objekta djeca izravno izložena opasnosti da postanu žrtve kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja.

Tijekom turističke sezone 2020. Odjel prevencije PU istarske kontinuirano je provodio preventivne aktivnosti na temelju Plana postupanja. Obilaskom 24 kampa u Istarskoj županiji, njih četiri pripadala su kategoriji naturističkih. Obilascima kampova te obavljenim razgovorima s rukovoditeljima, ali i osobama zaduženim za segment sigurnosti cilj je bio utvrditi veličinu objekta, kapacitete, trenutačnu popunjenost, načine osiguranja objekta i provedbe preventivnih aktivnosti i edukacija te specifičnosti samih objekata. U naturističkim kampovima posebna je pozornost posvećena ugroženosti djece i maloljetnika, i to kaznenim djelima na štetu djece, odnosno u odnosu na kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

Na temelju uočenih posebnosti svakog objekta, a s ciljem povećanja stupnja sigurnosti objekta i gostiju, posebno djece kao najrizičnije skupine te smanjenja stupnja ugroze, posebno kod kaznenih djela na štetu djece, izrađena je **SWOT analiza**. Svrha analiza jest kreiranje strategije ujednačenog pristupa turističkim objektima u kojima borave djeca i usmjeravanje daljnjih preventivnih aktivnosti temeljenih na rezultatu dobivenom iz četiriju skupova alternativnih strategija.

⁵ <https://www.camping.hr/camping-croatia>.

⁶ <https://www.htz.hr/hr-HR/opce-informacije/o-nama>.

2. KAZNENE ODREDBE

Posebno su osjetljiva tema kaznena djela na štetu djece. Niz je dokumenata, nacionalnih i međunarodnih koji s nacionalnim zakonodavstvom i strateškim dokumentima čine pravni okvir usmjeren na zaštitu djece. U Kaznenom zakonu Republike Hrvatske⁷, Glava 17. opisuje kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta s ukupno devet kaznenih djela na štetu djeteta, opisana u sljedećim člancima:

- Spolna zlouporaba djeteta mlađeg od petnaest godina – članak 158.
- Spolna zlouporaba djeteta starijeg od petnaest godina – članak 159.
- Zadovoljavanje pohote pred djetetom mlađim od petnaest – članak 160.
- Mamljenje djece za zadovoljavanje spolnih potreba – članak 161.
- Podvođenje djeteta – članak 162.
- Iskorištavanje djece za pornografiju – članak 163.
- Iskorištavanje djece za pornografske predstave – članak 164.
- Upoznavanje djece s pornografijom – članak 165.
- Teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta – članak 166.

Tablica 1: Brojčani pokazatelji ugroženosti djece KD iz čl. 163. KZ-a

	Kaznena djela iz GLAVE XVII. ukupno u RH	Kaznena djela iz čl. 163. u RH	Kaznena djela iz čl. 163. u PU istarskoj	Kaznena djela iz čl. 163. u turističkim objektima	Počinitelji – strani državljani		Žrtve – strani državljani	
					ukupno	u turist. objektima	ukupno	u turist. objektima
2017.	762	185	10	7	7	6	0	0
2018.	836	120	16	6	5	5	3	3
2019.	1188	163	25	3	2	2	2	2
2020.	941	227	17	6	6	6	1	1
2021.	1380	363	20	9	9	9	1	1

Tablica 1 prikazuje ukupne brojke kaznenih djela u petogodišnjem razdoblju, od 2017. do 2021. iz Glave XVII. – kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta opisana Kaznenim zakonom Republike Hrvatske te kaznena djela iz čl. 163. Iskorištavanje djece za pornografiju na području Republike Hrvatske, Policijske uprave istarske te u turističkim objektima na području Policijske uprave istarske. Turistička sezona traje kratko te su turistički objekti otvoreni najdulje 6 mjeseci tijekom godine, no brojke o kaznenim djelima u takvim su

⁷ Kazneni zakon RH, NN 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21.; <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>.

objektima evidentne i iako djeluju minorno i zanemarivo (od 10 do 20 kaznenih djela), važno je napomenuti kako pojedine primorske policijske uprave ne bilježe nijedan evidentiran istovjetan događaj u turističkim objektima. Razvidno je kako su počinitelji kaznenog djela Iskorištavanja djece za pornografiju evidentiranih u turističkim objektima strani državljani. Kod većine kaznenih djela oštećene osobe nema, što je karakteristično za istovjetno kazneno djelo, zbog poteškoća pri utvrđivanju identiteta svih osoba (djece) s fotografija, kao i radi izbjegavanja dodatne viktimizacije žrtava.

Analizom događaja iz promatranog razdoblja vidljivo je kako su u turističkim objektima izravno ugrožena prava i integritet djeteta uglavnom kaznenim djelom iz čl. 163. Iskorištavanje djece za pornografiju. Riječ je o neovlaštenim snimanjima kojima se prikupljaju sadržaji snimanjem i fotografiranjem, koji prikazuju dječju pornografiju. Zbog karakteristika, posebno su ugroženi naturistički objekti, gdje su djeca izravno eksponirana pedofilima, što se posebno reflektira i na percepciju razine sigurnosti turističkih objekata.

Važnost pravodobnog prepoznavanja opasnosti od kaznenih djela na štetu djece i samog kaznenog djela iskorištavanja djece za pornografiju krije se u činjenici što postoje dokazi da počinitelji putuju u zemlje u kojima zakonodavni okviri nisu toliko strogi ili su kapaciteti za izvršavanje zakonodavstva slabiji kako bi počinili zlostavljanje bez straha od kaznenog progona⁸.

Prema procjenama Vijeća Europe, u Europi je svako peto dijete žrtva nekog oblika seksualnog nasilja⁹. Seksualno zlostavljanje i iskorištavanje različitih je oblika, a može se dogoditi u stvarnom životu i na internetu. Svjedoci smo činjenice da se tehnologija rapidno razvija, a razvoj informatike pridonosi nezaustavljivom širenju interneta, čime se naš život i rad sele u virtualnu sferu. Prema podacima iz 2020., čak 4.929,926,187¹⁰ ljudi ima pristup internetu, što znači da se 63% populacije koristi internetom. Činjenica je da se veliki dio kriminalnih aktivnosti iz stvarnog svijeta preselio u onaj virtualni gdje je ujedno puno teže istraživati i dokazivati kažnjiva ponašanja, a nepostojanje granica učinilo je da izravan fizički kontakt nije nužan.

Republika Hrvatska ratificirala je Konvenciju o kibernetičkom kriminalu Vijeća Europe¹¹ te time preuzela obvezu uskladiti svoje zakonodavstvo sa svim odredbama te Konvencije, uključujući i članak 9. koji regulira online dječju pornografiju. Iako se ovaj rad temelji na mjerama prevencije neovlaštenog snimanja i proizvodnje te prvim mjerama i radnjama koje se moraju poduzeti kod sumnje na počinjenje takvog oblika kaznenog djela, potrebno je razmišljati nešto šire. Pritom su ključni postupci¹² koji će se poduzeti jer se isključivo prevencijom i proaktivnim djelovanjem može suzbiti proizvodnja takvog materijala, a potom i njegova distribucija. Počeci dječje pornografije datiraju iz doba antičke Grčke i Rima, a ekspanzija multimedijских sadržaja s dječjom pornografijom događa se

---

⁸ Direktiva o seksualnom zlostavljanju djece (2011/93).

⁹ <https://www.coe.int/web/children/underwear-rule>.

¹⁰ Internet UsageStatistics, dostupno na <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>.

¹¹ Zakon o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu (nn.hr).

¹² Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja 2018.pdf (gov.hr).

istodobno s napretkom tehnike pa razvojem interneta distribucija materijala ekspanzivno raste. Povećanje distribucije materijala omogućio je kibernetički prostor koji ne poznaje granice i osim pohranjivanja materijala daje mogućnosti i izravnih prijenosa podataka, kao i trgovanja prikupljenim fotografijama i videozapisima na „dark webu“. Dječja pornografija kao stalna zapis zlouporabe djeteta, njegova stalna cirkulacija šteti djetetu nad kojim je zlouporaba počinjena. Samim tim pravodobno suzbijanje neovlaštenog snimanja onemogućilo bi daljnju proizvodnju, distribuciju i širenje pornografskih materijala, a s obzirom na to da je dječja pornografija uvjetovana ekonomskim motivima, država na temelju zakonodavnog okvira ima interes zatvoriti tu distribucijsku mrežu (Derenčinović, 2003).

Dječja pornografija dijeli se na dvije skupine: meku i tvrdu. Meka pornografija obuhvaća materijal koji nije seksualno eksplicitan, s uključenim obnaženim i zavodničkim prikazom djece. Tvrda pornografija obuhvaća prikaz djece u seksualno eksplicitnim aktivnostima (Bačić i Pavlović, 2004). Materijali prikupljeni u turističkim objektima uglavnom su „mekog“ karaktera.

Kaznena djela Iskorištavanja djece za pornografiju opisana su člankom 163. st. 2. Kaznenog zakona, a njegov opisni dio objašnjava da će se neovlašteno kazniti onoga tko neovlašteno snima, proizvodi, nudi, čini dostupnim, distribuirao, širi, uvozi, izvozi, pribavlja za sebe ili drugoga, prodaje, daje, prikazuje ili posjeduje dječju pornografiju ili joj svjesno pristupa putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Dijete je svaka osoba koja nije navršila 18 godina¹³, a odgovornost prijavljivanja kaznenog djela na štetu djeteta na svakom je pojedincu koji ima saznanja o kršenju djetetovih prava, posebice o svim oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja djeteta. Obveze prijavljivanja nisu izuzete ni osobe koje se pozivaju na liječničku ili profesionalnu tajnu. S obzirom na obvezu prijavljivanja, svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora 10 godina ili teža kazna, a u slučaju neprijavlivanja kaznit će se kaznom zatvora¹⁴.

Kriminalističkim istraživanjem nad počiniteljima kaznenih djela Iskorištavanja djece za pornografiju dolazi se do dokaza, fotografija i videozapisa koje je počinitelj prikupio neovlaštenim snimanjem, koristeći se pritom posebnim napravama, sredstvima, računalnim programima, koji su prilagođeni i upotrijebljeni za počinjenje kaznenog djela. Tako se među predmetima uz videokamere i mobilne uređaje pronalaze kemijske olovke, naočale, satovi, kape, pa čak i ruksaci i šatori na kojima su ugrađene mikrokamere. Prikupljeni videomaterijali i fotografije pohranjuju se na mobitelima, laptopima, računalima, pa čak i vanjskim diskovima i USB stickovima koji su uglavnom spremljeni u skrivenim datotekama, dodatno zaštićeni zaporkama ili spremljeni kao tajni dokumenti, a nerijetko i u cloudu, što zbog visoke razine zaštićenosti otežava pristup i pronalazke dokumenata kod provedbe kriminalističkog istraživanja.

---

¹³ Konvencija (unicef.hr).

¹⁴ Zakon o kaznenom postupku RH, NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 126/19., 130/20., 80/22.: Zakon o kaznenom postupku (nn.hr).

Prikupljene fotografije i videomaterijale dječje pornografije počinitelji najčešće naknadno obrađuju, a oni vizualno ili na drugi način prikazuju pravo dijete ili realno prikazano nepostojeće dijete ili pak osobu koja izgleda kao dijete u pravom ili simuliranom spolno eksplicitnom ponašanju ili koji prikazuje spolne organe pravog djeteta ili realno prikazanog nepostojećeg djeteta ili pak osobe koja izgleda kao dijete u spolne svrhe.

3. SWOT ANALIZA

Radi strategijskog pozicioniranja turističkih objekata te analizirajući posebno naturističke objekte na primjeru sigurnosti objekata i gostiju, a posebno ugroženosti djece u takvim objektima, sačinjena je analiza interne i eksterne okoline. Analizom svakog pojedinog objekta te kaznenih djela evidentiranih u naturističkim objektima u Istri identificirani su ključni pozitivni i negativni faktori internog i eksternog karaktera te njihovom matričnom konfrontacijom iskristalizirale su se strategijske smjernice/opcije za budući (drugačiji i uspješniji) rad, a koje bi kao rezultat trebale imati pozicioniranje na tržištu kroz segment sigurnosti.

Za analizu okoline važna su tri segmenta: analiza vanjske okoline, analiza unutarnje okoline te integriranje vanjske i unutarnje analize (sučeljavanje prilika i prijetnji sa snagama i slabostima organizacije kako bi se utvrdila optimalna strategija), što je prikazano u tablici 2.

*Tablica 2: SWOT analiza procjene ugroženosti kampova na području
 PU istarske kaznenim djelima na štetu djece*

Pozitivno	Negativno	Unutarnji utjecaji
<p>SNAGE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – politika turističkih kuća temeljena na sigurnosti gostiju – kontrola ulaska osoba i vozila u objekte – pokrivenost videonadzorima ulaza, recepcije, ograda, a ne dijelova objekata gdje se kreću gosti – educiranost djelatnika o mogućem pojavnom obliku kaznenih djela na štetu djece – postavljene dopunske ploče sa zabranom snimanja i fotografiranja na plaži i bazenu 	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nedovoljna educiranost djelatnika o pojavnosti kaznenih djela na štetu djece – nepoznavanje djelatnika, načina počinjenja kaznenih djela na štetu djece i opreme koja se koristi za snimanje – nepoznanica o načinu postupanja u slučaju sumnje na počinjenje kaznenog djela i prijavljivanja počinitelja policiji – mogućnost ulaska u objekte svima bez kontrole – posebno izražena ugroženost djece u nudističkim objektima 	

PRILIKE:

- želja turističkih kuća koje imaju naturističke objekte za pozicioniranjem na tržištu
- edukacija djelatnika o opasnostima radi podizanja kvalitete objekta i kategorije objekta te održavanje standarda kvalitete
- prilika za suradnju, edukaciju i razmjenu informacija na temelju iskustva policijskih službenika
- edukacije koje će zaposlenicima omogućiti prepoznavanje opasnosti i promptno reagiranje na potencijalno opasnu situaciju
- podizanje razine svijesti o djeci kao najranjivijoj skupini društva i potreba da ih se dodatno zaštiti

PRIJETNJE:

- organiziranost počinitelja
- opremljenost vrhunskom opremom za snimanje – mikrokamere u satu, naočalama, kemijskim olovkama, kapama, torbama, šatorima, postavljenim na plažama i drugim dostupnim mjestima s ograničenim pristupom (tuševi i toaleti) za postavljanje uređaja za prikriveno snimanje
- opuštenost gostiju tijekom godišnjih odmora gdje žrtve nisu svjesne svoje viktimizacije
- počinitelj je nerijetko u objektu s obitelji, prilagođen okolini i nezamjetan u činjenju kaznenih djela snimanja i prikupljanja materijala na kojima su djeca
- povezanost počinitelja i brzina u razmjeni snimljenog i slikovnog materijala te razmjena informacija o mjestima pogodnim za prikupljanje materijala s pornografskim sadržajem
- poteškoće pristupa kriptiranim podacima na cloudovima
- opasnost u izbjegavanju reakcije svjedoka na uočeni događaj koji iako znaju da je ponašanje kažnjivo i štetno za dijete žrtvu, odlučuju ostati indolentni i ne reagirati
- kaznenim djelima uglavnom su oštećeni strani državljani, dok su počinitelji također strani državljani

Vanjski utjecaji

2.1. Analiza unutarnje okoline

Analizirajući unutarnju okolinu kampova, autokampova i turističkih naselja te uspoređujući je u odnosu je li riječ o „normalnom“ ili naturističkom objektu, važno je razumjeti specifičnost svakog objekta te njegove organizacijske, kadrovske i materijalne karakteristike. Analizom ugroženosti takvih objekata tijekom turističke sezone na primjeru segmenta sigurnosti najranjivijih skupina djece, identificiraju se njezine snage i slabosti koje su relevantne u stratejskom pozicioniraju kroz segmente sigurnosti, definiranje ugroženosti kaznenim djelima na štetu djece te primjenu ciljanih preventivnih mjera.

Analizom objekata, kampova i turističkih naselja na području Istarske županije te neposrednim opažanjem, kao i u razgovorima s voditeljima objekata uočene su snage i slabosti svakog objekta posebno te su izdvojene neke najvažnije karakteristike.

Snage su pozitivne interne okolnosti i karakteristike koje pridonose uspješnosti te funkcionalnosti „objekta“ i daju prednost objektu u odnosu na okruženje u kojem se nalazi.

Slabosti su negativne interne okolnosti koje oslabljuju kvalitetu funkcioniranja „objekta“, u ovom slučaju kampa ili turističkog naselja, te umanjuju mogućnost njegova djelovanja (Orlović i Pušeljić, 2010).

2.1.1. Snage

Kao snage analiziranih objekata mogu se istaknuti:

Politika turističkih kuća temeljena na sigurnosti gostiju. Politika turističkih kuća temelji se na sigurnosti objekta i njihovih gostiju. Sigurnost se sagledava na temelju više kriterija te je nužno gostu osigurati sigurnost imovine, zaštitu zdravlja te pridonijeti povećanju cjelokupnog osjećaja sigurnosti i zadovoljstva. Poduzimanjem mjera i radnji osiguravaju se uvjeti koji pridonose povećanju osjećaja sigurnosti, a pritom je nužno voditi računa o specifičnostima naturističkih objekata u kojima su posebno izložena djeca pa se zahtijeva veći angažman pri očuvanju sigurnosti djece.

Kontrola ulaska osoba i vozila u objekte

Politika turističkih kuća dovela je do smanjenja ulaska vozila u prostore objekata, pritom osiguravši parkirna mjesta na samim ulazima. Zaživjeli su, ili su u realizaciji, sustavi koji propuštaju samo vozila čije su registracijske tablice u bazama podataka turističkih objekata. Kupaće se u objekte propušta pješke, besplatno ili uz nadoplatu, kroz ulaze pokrivene videonadzorom da se lakše može pratiti kretanje sumnjivih osoba. Politika naturističkih kuća vrlo ozbiljno pristupa kontrolama pa se tako strogo kontroliraju osobe koje ulaze u naturističke objekte, ograničavajući ulazak i smještaj samcima i brinući se tako o privatnosti i sigurnosti gostiju.

Pokrivenost videonadzorima ulaza, recepcije i ograda

Prilikom postavljanja videonadzora turističke kuće pokrivaju ulaze recepcije, kao i dio zaštitne ograde samih objekata te tako efektivno nadziru pristup osoba u same objekte. Time je na minimum svedena mogućnost neopaženog pristupa nepoznatim osobama, čime se i na psihološkom planu podiže razina sigurnosti jer takav sustav videonadzora zasigurno odvraća potencijalne počinitelje u njihovoj namjeri prodora u turističke kuće radi činjenja kaznenih djela na štetu djece, dok se dijelovi objekata u kojima se kreću gosti ne nadziru kako se ne bi narušavala njihova privatnost.

Educiranost djelatnika o mogućem pojavnom obliku kaznenih djela na štetu djece

Turističke kuće prepoznale su pogodnosti koje im u poslovanju na tržištu donosi epitet sigurne destinacije te su u sklopu navedenog pojedine kuće započele s edukacijom djelatnika kako bi učinkovitije i na gostima prepoznatljiv način pridonijeli podizanju razine sigurnosti u turističkoj destinaciji. Najvažnije je educirati djelatnike kako postupati prilikom uočavanja ili prijave nekog negativnog ili devijantnog događaja ili pojave, čime se omogućava sprječavanje počinjenja kaznenih djela na štetu djece i učinkovitije reaktivno postupanje policije.

Postavljene dopunske ploče sa zabranom snimanja i fotografiranja na plaži i bazenu

Svijest o neprihvatljivosti određenih ponašanja, a samim time i doprinosa slobodi uživanja u odmoru i opuštanju njihovih gostiju dovela je do toga da su turističke kuće

prepoznale potrebu označavanja mjesta gdje se kreću djeca i ostali gosti kao onih na kojima je potrebno zabraniti snimanje i fotografiranje kako bi se gostima omogućilo uživanje u njihovu slobodnom vremenu i odmoru. Time je napravljen i golem doprinos u prevenciji kaznenih djela na štetu djece jer se pločama s oznakama podiže svijest o latentnoj prisutnosti opasnosti od kaznenih djela na štetu djece.

2.2. Slabosti

Nedovoljna educiranost djelatnika o pojavnosti kaznenih djela na štetu djece

Prepoznavanje turističkih kuća o potrebi edukacije djelatnika jest snaga u sprječavanju kaznenih djela na štetu djece. Osvještavanje te potrebe ujedno upozorava na slabost jer djelatnici turističkih kuća najčešće nedovoljno ili čak uopće ne poznaju pojavne oblike kaznenih djela na štetu djece s obzirom na nedostatak edukacije te izostanak životnih iskustava iz domene kaznenih djela na štetu djece. Nepoznavanje pojava oblika dovodi do toga da djelatnici ne mogu prepoznati opasnosti ili okolnosti koje bi mogle dovesti do kaznenih djela na štetu djece. Rizik needuciranosti jest izostanak reakcije ili pravodobne reakcije, što dovodi do toga da se ne spriječe kaznena djela koja su eventualno mogla biti spriječena, te u konačnici rezultira otežanim postupanjem policije prilikom istraživanja takvih kaznenih djela.

Nepoznavanje načina počinjenja kaznenih djela na štetu djece i opreme koja se koristi za snimanje

Kako educiranost djelatnika o oblicima kaznenih djela na štetu djece, tako i nepoznavanje načina počinjenja i opreme koja se koristi za počinjenje takvih kaznenih djela dovode do toga da kaznena djela, opremu ili druge okolnosti djelatnici ne prepoznaju kao nešto na što bi trebalo reagirati prijavljivanjem policiji, otklanjanjem ili osiguranjem takve opreme, sprječavanjem određenih ponašanje i sl., a što onda ponovno dovodi do situacija u kojima se takva djela, koja su mogla biti spriječena, ne sprječavaju ili je kasnije u znatnoj mjeri otežano istraživanje takvih kaznenih djela na štetu djece.

Dok se u većini objekata sigurnost stavlja na visoko mjesto na popisu prioriteta, postoje i objekti gdje se zanemaruju sigurnost i edukacije o sigurnosti. Evidentno je da se više educiraju menadžeri nego zaposlenici koji su prvi u kontaktu s gostom i s eventualnim sigurnosno rizičnim situacijama. Segment educiranosti o sigurnosti ističe se kao slabost na kojoj je potrebno poraditi te internim edukacijama prenositi znanja na sve zaposlenike, ovisno o poslovima koje obavljaju.

Nepoznanica o načinu postupanja u slučaju sumnje na počinjenje kaznenog djela i prijavljivanja počinitelja policiji

U komunikaciji je razvidan nedostatak poznavanja kaznenih propisa, na što upozoravaju i sami voditelji objekata, ističući kako im je ponekad potrebna konzultacija s policijom. Kada je riječ o kaznenim djelima i prekršajima koji su učestaliji po pojavnosti, djelatnici bi na edukacijama mogli dobiti više informacija o tome.

Mogućnost ulaska u objekte bez kontrole

Mnoge turističke kuće uložile su goleme resurse u ograđivanje područja u kojima

obavljaju svoju djelatnost, a onda za takva ograđena područja nisu uspostavljeni učinkoviti sustavi nadzora ulaska. Iako su turistički objekti ograđeni, u njih se može ući i izaći a da potencijalni počinitelji ne budu uočeni ili registrirani, stoga izostaje nadzor prisutnih osoba u prostoru. Golema sredstva ulažu se u ograđivanje objekta, no, u konačnici, pružaju gostu samo dojam zaštićenosti te se on ne ponaša na samozaštitni način jer nije svjestan opasnosti kojima je izložen. Većina objekata regulirala je ulaske i osigurala se od neželjenih i nekontroliranih ulazaka osoba, no ulazi u kamp s morske strane i po šetnicama i dalje ostaju nepokriveni i nezaštićeni te ih je potrebno pokriti videonadzorom ili fizičkom zaštitom.

Posebno izražena ugroženost djece u nudističkim objektima

Neki od najtežih oblika kaznenih djela na štetu djece su seksualna kaznena djela koja ostavljaju trajne posljedice na njihov razvoj ličnosti. Nudistički kampovi zapravo su idealni za seksualne prijestupnike s obzirom na to da u njima borave i djeca s roditeljima, pobornicima naturističkog načina života pa svojim ponašanjem prilikom boravka u takvim objektima potencijalnim počiniteljima olakšavaju pristup željenim „objektima“, djeci. Počinitelji kaznenih djela izloženost djece koriste za zadovoljavanje svojih potreba snimanjem, fotografiranjem ili drugim devijantnim ponašanjem. S obzirom na razvoj tehnologija, danas je gotovo nemoguće otkriti sve oblike tzv. skrivenih ili prikrivenih kamera kojima se služe počinitelji kaznenih djela kako bi neprimijećeni činili kaznena djela na štetu djece.

2.3. Analiza vanjske okoline

Analizom vanjske okoline turističkih objekata detektirane su ključne prilike i prijetnje koje se tiču organiziranja i funkcioniranja te naposljetku pozicioniranja objekata na tržište u budućnosti.

Prilike su pozitivne okolnosti u okruženju promatranog „objekta“ koje mu omogućavaju proaktivno djelovanje, unaprjeđenje vlastitih kapaciteta te učinkovitost u funkcioniranju. Riječ je o karakteristikama koje su kompatibilne aktualnim, ali i razvojnim potencijalima „objekata“ koji su predmet analize (Orlović i Pušeljić, 2010).

Prijetnje su, iz aspekta promatranog „objekta“, negativne karakteristike i okolnosti u okruženju koje ga sputavaju i onemogućavaju u uspješnom funkcioniranju. Riječ je o vanjskim čimbenicima koji predstavljaju prijetnju egzistenciji „objekta“ i njegovim potencijalima, kao i prosperitetu (Orlović i Pušeljić, 2010).

2.3.1. Prilike

Želja turističkih kuća koje u svojem sklopu imaju naturističke objekte za pozicioniranjem na tržištu

Potreba suvremenog poslovanja da se na tržištu pozicionira sigurnošću destinacije kao jednom od esencijalnih kvaliteta svoga proizvoda i zbog toga prisutna potreba za suradnjom s policijom prilika je za veću suradnju u svim aspektima od interesa za policiju kako bi se prevenirala i učinkovitije suzbijala kaznena djela na štetu djece, a poglavito u naturističkim objektima zbog povećane izloženosti i tradicionalne primamljivosti takve destinacije za počinitelje kaznenih djela na štetu djece.

Edukacija djelatnika o opasnostima radi podizanja kvalitete objekta, kategorije objekta i održavanje standarda kvalitete

Pravilno, usmjereno i iznad svega pravodobno educiranje djelatnika u turističkim objektima o prisutnim opasnostima za počinjenje kaznenih djela na štetu djece također je prilika, tim više što je educiran djelatnik učinkovitiji u prepoznavanju opasnosti, sprječavanju i otklanjanju neželjene posljedice, a za što je zainteresiran zbog svoje težnje za podizanjem i održavanjem kvalitete i kategorije objekta.

Prilika za suradnju, edukaciju i razmjenu informacija na temelju iskustva policijskih službenika

Potreba i zainteresiranost turističkih kuća za suradnjom s policijom, edukacijom svojih djelatnika te razmjenu informacija siskusnim policijskim službenicima prilika je da se puno napravi na tome da počinitelji kaznenih djela na štetu djece budu uočeni i prepoznati, da se njihova devijantna ponašanja na vrijeme prepoznaju i spriječe te da se pravodobno reagira u slučajevima počinjenja kaznenih djela na štetu djece, što višestruko pridonosi učinkovitosti daljnje istrage takvih kaznenih djela.

Edukacije koje će omogućiti zaposlenicima prepoznavanje opasnosti i promptno reagiranje na potencijalno opasnu situaciju

Iskusni policijski službenici educirali bi zaposlenike, što je prilika da se na temelju prepoznatih opasnosti te prethodnih saznanja o počinjenju kaznenih djela na štetu djece napravi puno u smjeru pravodobnog otkrivanja, prepoznavanja počinitelja i počinjenja kaznenih djela te time znatno pridonese i u prevenciji počinjenja kaznenih djela na štetu djece.

Podizanje razine svijesti o djeci kao najranjivijoj skupini društva i potreba da ih se dodatno zaštititi

Podizanje razine svijesti o djeci kao najranjivijoj skupini društva i osvještavanje potrebe da ih se dodatno zaštititi prilika je za golemu promjenu u senzibilizaciji i osnaživanju društva (u ovom slučaju zaposlenika u turističkim kućama), čime bi osvještavanje o ranjivosti i ugroženosti djece dovelo do povećane razine promišljanja i svijesti o ugrozama u turističkim objektima koje prijete djece, a samim time i učinkovitijeg sprječavanja kaznenih djela na štetu djece.

2.3.2. Prijetnje

Organiziranost počinitelja

Veliku prijetnju učinkovitom suzbijanju i sprječavanju kaznenih djela na štetu djece predstavlja organiziranost počinitelja koji s unaprijed utvrđenom namjerom dolaze u turističke objekte. Počinitelji kao povremeni posjetitelji ili prikriveni kao gosti u te objekte dolaze s pripremljenim planom i opremom za počinjenje kaznenih djela i prikrivanje počinjenja. Otvorenost državnih granica i turističkih objekata olakšava prikriti prisutnost počinitelja (npr. izostankom prijave turističkog boravka gosta) te osigurava nesmetano napuštanje destinacije, čime se policiji znatno otežava suzbijanje kaznenih djela na štetu djece na

takvim destinacijama. Edukacija svih uključenih strana može podići razinu učinkovitosti u smanjenju navedene prijetnje.

Opremljenost vrhunskom opremom za snimanje – mikrokamerama u satu, naočalama, kemijskim olovkama, kapama, torbama, šatorima, postavljenim na plažama i drugim dostupnim mjestima s ograničenim pristupom (tuševi i toaleti) za postavljanje uređaja za prikriveno snimanje

Svakodnevni tehnološki napredak te mogućnosti njihova skrivanja iz dana u dan predstavljaju sve veći izazov policiji u suzbijanju kaznenih djela na štetu djece pa su zbog toga velika prijetnja, a tomu je moguće učinkovitije se oduprijeti samo sinergijom svih uključenih strana.

Opuštenost gostiju tijekom godišnjih odmora kada žrtve nisu svjesne svoje viktimizacije

Gosti koji posjećuju turističke kuće, dolaze na odmor i imaju potrebu za opuštanjem te zbog izostanka dovoljne pažnje ili svijesti o prijetnjama i rizicima sami pridonose mogućnosti eventualne viktimizacije te naposljetku često i ne budu svjesni svoje viktimizacije ili toga postaju svjesni s određenim odmakom. Upozoravanje gostiju na samozaštitno ponašanje te osvještavanje rizika i prijetnji može znatno pridonijeti smanjenju navedene prijetnje.

Počinitelj je nerijetko u objektu s obitelji, prilagođen okolini i nezamjetan u činjenju kaznenih djela snimanja i prikupljanja materijala na kojima su prikazana djeca

Navedena prijetnja dovodi do toga da je počinitelja puno teže uočiti, otkriti te spriječiti u njegovu naumu počinjenja kaznenih djela na štetu djece. Podizanje razine svijesti o opasnostima i rizicima kod gostiju može pridonijeti odvraćanju takvih počinitelja od pokušaja počinjenja kaznenih djela na štetu djece zbog razine svijesti i budnosti svih gostiju u objektima.

Povezanost počinitelja i brzina u razmjeni snimljenog i slikovnog materijala te razmjena informacija o mjestima pogodnim za prikupljanje materijala s pornografskim sadržajem

Velika su prijetnja moderne tehnologije kojima je moguće istodobno kad neki materijal nastane učiniti ga dostupnim puno većem broju ljudi u realnom vremenu raznim tzv. stream opcijama kojima na mjestu počinjenja ne nastaju nikakvi materijali koji bi pridonijeli naknadnom dokazivanju i procesuiranju počinitelja takvih kaznenih djela. I ovdje se jasno nameće potreba za osvještavanjem prisutnih opasnosti i rizika, čime bi se umanjila navedena prijetnja (Protrka i Hrestak, 2018).

Poteškoće pristupa kriptiranim podacima na cloudovima

Digitalni materijali kao produkt počinjenja kaznenih djela na štetu djece pohranjuju se na kriptiranim uređajima koje nije moguće „nasilno“ otvoriti te pristupiti njihovom sadržaju, ali je eventualno moguće oduzeti takav uređaj ili fizički spriječiti pristup samom uređaju kako bi se spriječilo daljnje eksploatiranje takvih materijala. Posebna je prijetnja tzv. oblak (*engl.* cloud) koji je kriptiran, virtualan te uz nemogućnost pristupa zbog kriptozastite, istražiteljima

predstavlja dodatnu prijetnju i nepoznanicu o mjestu na kojemu je materijal fizički prisutan te nije moguće spriječiti daljnji pristup i eksploataciju materijala njegovim oduzimanjem. Time se dokazuje da je potrebno uložiti sve moguće napore kako bi se spriječila kaznena djela na štetu djece.

Opasnost u izbjegavanju reakcije svjedoka na uočeni događaj koji, iako znaju da je ponašanje kažnjivo i štetno za dijete žrtvu, odlučuju ostati pasivni i ne reagirati

Nedostatak svijesti eventualnih očevidaca o štetnosti samog događaja za dijete ili njihova percepcija o razini štetnosti dovodi do toga da se odlučuju ne reagirati i zaštititi dijete ili spriječiti kazneno djelo, a naposljetku i ne surađivati s policijom prilikom istraživanja kaznenih djela na štetu djece. Navedena prijetnja može se otkloniti podizanjem svijesti svih osoba u turističkim objektima o razini štetnosti na razvoj djece i posljedicama koje takva ponašanja ostavljaju, a sve navedeno putem edukacija, ploča upozorenja i poziva na samozaštitno ponašanje.

Kaznenim djelima uglavnom su oštećeni strani državljani, dok su počinitelji također strani državljani

Suvremene migracije dovode do toga da je mnogo ljudi u pokretu od jedne destinacije do druge, odsjeda u jednoj destinaciji i ne zadržava se samo u njoj nego obilazi i okolna odredišta, što dovodi do toga da turističke kuće ne vode računa o tome tko je sve i u koje vrijeme prisutan u njihovim objektima. Nadalje, kada se tome pridoda izniman inozemni prefiks turizma u RH, navedeno dovodi do znatne prijetnje učinkovitom suzbijanju kaznenih djela na štetu djece zbog toga što su počinitelji strani državljani koji brzo napuštaju destinaciju i činjenice da i žrtva neposredno nakon svijesti o viktimizaciji zbog potrebe povratka osobne sigurnosti žurno napušta mjesto boravka i viktimizacije te se vraća u svoju zemlju, čime znatno otežava istraživanje kaznenih djela na štetu djece. U navedenom se ponajviše očitava potreba za podizanjem razine prevencije kaznenih djela na štetu djece.

3. PREPORUKE TURISTIČKIM KUĆAMA

Iako je kod izrade analize ugroženosti turističkih objekata kaznenim djelima spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta te procjene stupnja sigurnosti potrebno voditi računa o svakom objektu posebno i trenutačnom stanju sigurnosti, prema uočenom moguće je dati smjernice i preporuke za daljnji rad:

- kontinuirano i planski provođenje edukacija o sigurnosti i kaznenim djelima spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece, i to posebno prema zaposlenicima koji se neposredno brinu o sigurnosti gostiju kao što su zaštitari, kontrolori, spasioци na plaži..., a primjenom stečenih znanja pridonijeli bi povećanju stupnja sigurnosti objekta i gostiju, a posebno djece i maloljetnika
- edukacije su nužne i važno je da su kontinuirane, kako putem predavanja tako i različitim edukativnim materijalima i razmjenom informacija
- obveza dodatnih edukacija za zaposlene na rukovodećim mjestima, zaštitarskim kućama i unutarnjim čuvarskim službama
- educiranje sezonskih djelatnika

- edukacija s ciljem prepoznavanja kažnjivosti radnje, postupanja pri prijavi gosta da je oštećen kaznenim djelom, uočavanja sumnjivog ponašanja osoba te pravodobnog reagiranja i izvješćivanja policije
- putem edukacije upoznati djelatnike, posebno zaštitare i čuvarsku službu s ponašanjem prema eventualnom počinitelju radi osiguravanja dokaza, prije svega, nužno je zadržati počinitelja do dolaska policije, a o sumnjivim radnjama žurno izvijestiti policiju na broj 192
- kod osiguranja dokaza voditi računa da se fizički odvoji počinitelj od sredstva za koje se sumnja da je predmet počinjenja kaznenog djela (mobitela, videokamere, fotoaparata ili predmeta u kojem se uređaj za snimanje nalazi) te voditi računa da se ti uređaji ne unište kao ni kartice ili uređaji za pohranu podataka (tvrđi disk, USB stick i dr.)
- počinitelju onemogućiti kontaktiranje s drugim osobama koje bi umjesto njega mogle uništiti digitalne dokaze
- edukacije o pojavnim oblicima i načinima počinjenja kaznenih djela na štetu djece, opasnosti koje prijete gostu i objektu uz konkretne smjernice i upute za postupanje po uzoru na SOP (Standardne operativne postupke)
- edukacija zaštitara, čistača i ostalog osoblja prisutnog u objektima pogodnim za napade kao što su sanitarni čvorovi, toaleti i sl., a radi poduzimanja samozaštitnih mjera tako da se objekti prilikom obilaska detaljnije vizualno pregledaju s ciljem otkrivanja naprava i uređaja koji tamo prethodno nisu bili, a neovlašteno su ih postavila treća lica radi uočavanja neuobičajenih osoba koje češće od drugih borave i kreću se u takvim prostorima i sl.
- pojačano opservirati ugrožene dijelove objekta, i to prostor bazena, sanitarne čvorove, plažu, prostore dječje animacije te one na kojima je prethodno utvrđeno da je došlo do nezakonitog snimanja djece
- poboljšanje komunikacije s policijom, mogućnost obilazaka objekata i veća savjetodavna uloga policije temeljena na iskustvu
- jačanje tehničke zaštite i povećanje stupnja sigurnosti objekata i unaprjeđenje zaštitnih mjera
- postavljanje zaštitnih ograda na neograđenim dijelovima kampova te redoviti obilasci kampova i provjera stanja ograda kako bi se izbjeglo i spriječilo namjerno i nekontrolirano ulaženje u objekte
- redovit pregled videonadzora, uočavanje kretanja sumnjivih osoba te razmjena informacija s policijom, posebice kod štetnog događaja
- organizacija i centraliziranje sigurnosnih prostorija i osoba koje se brinu o sigurnosti objekata te prikupljanje i objedinjavanje informacija na jednome mjestu
- upotreba svih dostupnih materijala za edukacije djelatnika i gostiju (letci, brošure...) i
- ulaganje u učenje stranih jezika, posebno zaštitara, kako bi im se omogućilo lakše komuniciranje i savjetovanje gostiju o samozaštitnom ponašanju.

4. PREPORUKE POLICIJSKIM SLUŽBENICIMA

Izradom analize ugroženosti turističkih objekata kaznenim djelima spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta te sagledavanjem važnosti uloge policije u sigurnosti turističkog sektora može se zaključiti kako je prisutnost policije i njezina savjetodavna uloga važna

u prevenciji kaznenih djela, dok razmjena informacija koristi turističkim kućama kako bi pratile stanje sigurnosti i pojavne oblike kaznenih djela, te policiji olakšava postupanje prema počiniteljima i rješavanje kaznenih djela. Naravno, prilikom razmjene informacija ponajprije je potrebno voditi računa o odredbama Zakona o sudovima za mladež¹⁵ u smislu tajnosti postupka i podataka o takvim kaznenim djelima.

Radi otkrivanja počinitelja kaznenih djela te smanjenja broja kaznenih djela na štetu djece i maloljetnika, potrebno je voditi računa o svakom pojedinom objektu na postajnom području s naglaskom na one ugrožene, odnosno naturističke objekte. Ovisno o veličini objekta, ugroženosti kaznenim djelima spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, stupnju organiziranosti zaštitarske službe, tehničkoj opremljenosti (videonadzori) svakodnevno pratiti stanje sigurnosti, kao i prepoznavati pojavne oblike i načine počinjenja kaznenih djela. Time se donose smjernice za daljnji rad:

- pravodobno stupanje u kontakt s odgovornim osobama turističkih kuća i pojedinih turističkih objekata, posebice onih naturističkih
- vođenje popisa turističkih objekata uz ažurirane podatke voditelja/direktora objekata, zaštitarskih službi ili unutarnjih čuvarskih službi, telefonskih kontakata
- analiza objekta te podaci o videonadzorima, dodatnim sustavima zaštite, napomene o nedostacima u obliku tehničke ili fizičke zaštite svakog objekta
- obilasci turističkih objekata i razmjena informacija sa zaštitarima, kontrolorima, spasionicima na plaži te prikupljanje informacija o eventualnim kretanjima sumnjivih osoba, kao i evidentiranje takvih saznanja poštujući odredbe Zakona o sudovima za mladež
- komuniciranje sa susjednim policijskim postajama, zajedničko poduzimanje mjera i radnji
- analiziranje prikupljenih podataka (npr. uočavanje podudarnosti osoba i njihove prijave u objektima, analiziranje podataka na razini policijskih uprava)
- pravodobnost postupanja, obavljanje razgovora na terenu po zaprimanju kaznenih prijava, pregledavanje videonadzora mikrozone i makrozone
- nakon saznanja o mogućem kaznenom djelu žurno, bez odgode, poduzeti izvide i druge mjere radi provjere je li počinjeno kazneno djelo te ostale mjere i radnje koje mogu pridonijeti otkrivanju i uhićenju počinitelja kako bi se spriječila daljnja eksploatacija i distribucija nastalih sadržaja
- prilikom provođenja kriminalističkih istraživanja u njih uključivati policijske službenike Odjela maloljetničke delinkvencije i policijske službenike Kriminalističko-obavještajne službe
- educirati policijske službenike koji prvi postupaju po dojavama o takvim događajima o tome kako izgledaju naprave koje se zloupotrebljavaju kod počinjenja takvih kaznenih djela, o modalitetima počinjenja, eksploatacije i distribucije pribavljenih sadržaja, a prije svega o načinima osiguranja elektroničkih dokaza
- operativni rad policije putem akcije „Plaža“.

---

¹⁵ Zakon o sudovima za mladež, NN 84/11., 143/12., 148/13., 56/15., 126/19. Zakon o sudovima za mladež – Zakon.hr.

5. ZAKLJUČAK

Dječja pornografija sofisticirani je oblik viktimizacije djece. Kao društveni problem dječja pornografija sve je aktualnija tema o kojoj je važno voditi računa, kako o njezinoj pojavnosti u stvarnosti i na internetu tako i o reakciji na pojavnost, što cjelokupnoj zajednici predstavlja izazov u njezinu suzbijanju.

Analizom kaznenih djela iz glave XVII. Kaznenog zakona utvrđena je zastupljenost kaznenog djela iz članka 163. Iskorištavanje djece za pornografiju, a daljnjom analizom i konfrontiranjem važnih faktora prikazanih SWOT analizom proizašlo je potvrđivanje teze o ugroženosti djece u naturističkim objektima.

Prikupljene i analizirane informacije dovele su do nedvojbenog zaključka kako je nužno ulagati u educiranje i informiranje djelatnika turističkog sektora o modalitetima počinjenja kaznenih djela i karakteristikama počinitelja, što bi omogućilo prepoznavanje rizičnih situacija i kažnjivih radnji te pridonijelo bržem reagiranju na potencijalno opasne situacije i naposljetku rezultiralo kvalitetnijem rješavanjem kaznenih djela. Povećanom suradnjom s policijom radi promptnijeg informiranja, kao i jačanja preventivnog rada, u fokusu ostaje zaštita djece od ranih traumatskih iskustava te podizanje cjelokupne razine sigurnosti i samih objekata.

Analiza donosi preporuke turističkim kućama, posebno onima naturističkim, te preporuke za rad policijskim službenicima kojima je svrha usmjeravanje i ciljano provođenje preventivnih aktivnosti te povećanje stupnja sigurnosti turističkih objekata i cjelokupne zajednice uz smanjenje stope kriminaliteta.

LITERATURA

Knjige

1. Perić, V. (1987). *Oblici operativne djelatnosti službe javne sigurnosti*. Zagreb: RO Zagrebačka tiskara.
2. Faber, V., Cajner Mraović, I. (2003). *Reforma operativno-preventivnog rada policije u odori*. Zagreb, MUP RH.

Priručnici i članci

1. Bačić, F., Pavlović Š. (2004). *Komentar Kaznenog zakona*, Organizator, Zagreb, str. 703.
2. Bagarić, L., Barišić, M., Martić Kuran, L. (2019). Značaj percepcije osobne sigurnosti u turističkoj destinaciji s aspekta mladih turista, *Zbornik Veleučilišta u Rijeci/ Journal of the Polytechnic of Rijeka (1848-1299)*, str. 209-221; <https://hrcak.srce.hr/219988>.
3. Borovec, K., Kozar V., Matko I., Pakšić I. (2013). *Policijski rad okrenut zajednici*, Priručnik za policijske rukovoditelje i službenike, Zagreb, MUP.

4. Cajner Mraović, I. (2009). *Prevenција kriminaliteta u lokalnoj zajednici, Strategija primjene znanosti i iskustva dobre prakse*, Zagreb, MUP.
5. Derenčinović, D. (2003). Dječja pornografija na internetu – o kažnjivosti posjedovanja i virtualnoj dječjoj pornografiji, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* (Zagreb), vol.10, broj 1/2003, str. 3-25.
6. Gonan Božac, M. (2008). SWOT analiza i TOWS matrica – sličnosti i razlike. *Ekonomska istraživanja*, Vol. 21, No. 1., str. 19-34.
7. Kokot, I. (2015.) Temeljne odrednice kriminalističkog postupanja u vezi sa sadržajem spolnog iskorištavanja djece na računalnom sustavu ili mreži u Republici Hrvatskoj, Hrčak – portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa, *Zagrebačka pravna revija*, Vol.4, No.2, godina 2015., str. 231-259.
8. Orlović, A., Pušeljić, M. (2010). Operativni menadžment ljudskih potencijala (SWOT analiza pozicije first-line menadžera u kriminalističkoj policiji). *Policija i sigurnost*, godina 19., broj 1, str. 67-90.
9. Perić, J. (2017). *Sigurnost kao presudan čimbenik u suvremenom turizmu*, diplomski rad University North/Sveučilište Sjever; University North Digital Repository (unin.hr).
10. Protrka, N., Hrestak, D. (2018). Provođenje kriminalističkih istraživanja korištenjem P2P računalnih mreža, *Policija i sigurnost*, godina 26., (2017), broj 4, str. 320-331.
11. Sheehan, J. B. (2015). Courts Caught in the Web: Fixing a Failed System with Factors Designed for Sentencing Child Pornography Offenders, *Cleveland State Law Review*, vol.63, br.4 Dostupno na: [/https://engagedscholarship.csuohio.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3873&context=clevstlrev](https://engagedscholarship.csuohio.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3873&context=clevstlrev).
12. Global Study on sexual exploitation of children in travel and tourism 2016., Dostupno na: <https://ecpat.org/wp-content/uploads/2021/08/Global-Report-Offenders-on-the-Move.pdf>.
13. Keeping children safe from abuse in tourism, Dostupno na: https://www.wvi.org/sites/default/files/ENGLISH_Tourism%20Toolkit.pdf

Pravni izvori

1. Direktiva 211/93/EU Europskog parlamenta i vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografija, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP, Službeni list Europske unije 19/Sv.16.
2. Kazneni zakon, NN 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19.
3. Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o pravima djeteta |UNICEF Hrvatska.
4. Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, NN 70/18.

5. Zakon o kaznenom postupku, NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 126/19., 130/20., 80/22.
6. Zakon o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu, NN 9/02.

Dokumenti

1. Master plan turizma Istarske županije 2015. – 2025., Finalni izvještaj master plana, Turistička zajednica Istarske županije. Dostupno na: <https://www.istra.hr/hr/business-information/tzi/master-plan-turizma-istre> (pristupljeno 7. travnja 2023.)
2. Preventivne aktivnosti u turističkoj sezoni – Plan preventivnih aktivnosti Odjela prevencije Policijske uprave istarske od 7. srpnja 2020.
3. Strategija razvoja turizma Grada Pule 2016. – 2020., Pula, 2015. Dostupno na: https://www.pula.hr/site_media/media/typo3/fileadmin/sadrzaji/dokumenti/2013-2017._GV/20.gv-tematska_22.12.2015/01._Strategija_razvoja_turizma_grada_Pule.pdf (pristupljeno 7. travnja 2023.)

Internetski portali i stranice

1. Camping in Croatia, Dostupno na:
2. <https://www.camping.hr/camping-croatia> (pristupljeno 18. kolovoza 2020.)
3. Hrvatska turistička zajednica, Dostupno na: <https://www.htz.hr/hr-HR/opce-informacije/o-nama> (pristupljeno 23. kolovoza 2020.)
4. Internetski portal UsageStatistics, Dostupno na: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (pristupljeno 10. veljače 2021.)
5. Kampanja Vijeća Europe – pravilo donjeg rublja, Dostupno na: <https://www.coe.int/web/children/underwear-rule> (pristupljeno 10. veljače 2021.)

Abstract

Sanja Delač Fabris, Alica Rosić-Jakupović

Risk assessment of the vulnerability of sexual victimisation of children by analysing the security of touristic facilities

The paper assesses the risk of sexual victimization of children through an analysis of the security status of tourist facilities based on the operational-preventive work of police officers of the Department for Prevention in the area of Istria Police Administration during the tourist season. Based on preventive activities carried out during the tourist season and the observation of the current state and quality of taking general measures to protect and secure tourist facilities, the dangers and risks of committing crimes against children were identified and subsequently analysed. In particular, one of the prerequisites for proper and successful planning and implementation of measures is a proper and concrete assessment of the various sources and forms of threat (Perić, 1987).

By reviewing the relevant literature, observing the condition and occurrence of crimes, a direct walk-through and visual inspection of the facilities, and subsequent interviews with those responsible and entrusted with securing tourist facilities, information was obtained from which a SWOT analysis of the condition of the facilities was prepared, the results of which will contribute to the implementation of protective measures and the coordination of preventive measures and activities of the police.

The work contains recommendations for tourist accommodation establishments and guidelines for the work of police officers. The recommendations for the work of police officers are related to the specific issue of child endangerment in tourist facilities, prevention work and dealing with cases of sexual abuse and child exploitation. The recommendations for tourist accommodation establishments are based on strengthening preventive measures conducting targeted educational activities, promoting self-protective behaviour among guests, promoting communication with the police and, finally, collecting operational information to help solve crimes.

Keywords: prevention work, crimes against children, tourist facilities, safety, protection measures, SWOT.